

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

12. února 2026*

„Řízení o předběžné otázce – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Směrnice 93/13/EHS – Smlouva o úvěru – Smlouva o hypotečním úvěru s pohyblivou úrokovou sazbou – Smluvní ujednání o stanovení úrokové sazby na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení (EU) 2016/1011 – Článek 1 odst. 2 směrnice 93/13 – Smluvní ujednání, které odráží závazné právní a správní předpisy – Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13 – Pojem ‚vymezení hlavního předmětu smlouvy‘ – Požadavek transparentnosti – Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 – Zneužívající povaha“

Ve věci C-471/24,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Krajského soudu v Čenstochové (Sąd Okręgowy w Częstochowie, Polsko) ze dne 31. května 2024, došlým Soudnímu dvoru dne 3. července 2024, v řízení

J. J.

proti

PKO BP S. A.,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, O. Spineanu-Matei (zpravodajka), S. Rodin, N. Piçarra a N. Fenger, soudci,

generální advokátka: L. Medina,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. června 2025,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za J. J.: S. Frejowski, radca prawny, D. Rosa a A. Twardygrosz, adwokaci,
- za společnost PKO BP S. A.: A. Cudna-Wagner, radca prawny, P. Haiduk, B. Miąskiewicz a M. Romanowski, adwokaci,

* Jednací jazyk: polština.

- za polskou vládu: B. Majczyna, E. Buczkowska a M. Kozak, jako zmocněnci,
- za českou vládu: M. Smolek a J. Vláčil, jako zmocněnci,
- za portugalskou vládu: P. Barros da Costa, A. Cunha, C. Freire, A. Morais a A. Rodrigues, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi: M. Brauhoff a P. Kienapfel, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 11. září 2025,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 2, článku 2, čl. 3 odst. 1 a 2, čl. 4 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288; oprava Úř. věst 2016, L 303, s. 26).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi spotřebitelem J. J. a společností PKO BP S. A. (dále jen „společnost PKO“), která je bankou se sídlem v Polsku, ohledně neúčinnosti či neplatnosti ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které se týká stanovení pohyblivé úrokové sazby, a dále vrácení části peněžitých částek zaplacených tímto spotřebitelem zmíněné bance na základě této smlouvy.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 93/13

- 3 Třináctý a šestnáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 znějí následovně:

„vzhledem k tomu, že se předpokládá, že právní nebo správní předpisy členských států, které přímo nebo nepřímo stanoví ujednání spotřebitelských smluv, neobsahují zneužívající ujednání; že se proto nejeví jako nezbytné podřídit ustanovením této směrnice ujednání, která odrážejí závazné právní nebo správní předpisy a zásady nebo ustanovení mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy[nebo Evropské společenství]; že v tomto ohledu ,závazné právní nebo správní předpisy“ v čl. 1 odst. 2 zahrnují také pravidla, která se v souladu s právními předpisy použijí mezi smluvními stranami, pokud nebylo ujednáno jinak;

[...]

vzhledem k tomu, [...] že požadavek poctivosti může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a spravedlivě s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu“.

4 Článek 1 odst. 2 této směrnice zní:

„Smluvní ujednání, která odrážejí závazné právní a správní předpisy a ustanovení nebo zásady mezinárodních úmluv, jejichž stranami jsou členské státy nebo Společenství, zejména v oblasti dopravy, nejsou předmětem ustanovení této směrnice.“

5 Článek 3 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“

6 Článek 4 odst. 2 téže směrnice stanoví:

„Posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.“

7 Článek 6 odst. 1 směrnice 93/13 zní:

„Členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná a smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících ujednání.“

Směrnice 2008/48/ES

8 Článek 3 písm. j) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. 2008, L 133, s. 66) zní:

„Pro účely této směrnice se rozumí

[...]

j) ‚výpůjční úrokovou sazbou‘ úroková sazba vyjádřená jako pevná nebo pohyblivá procentní sazba uplatňovaná ročně na čerpanou výši úvěru“.

Směrnice 2014/17

- 9 V bodě 7 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 (Úř. věst. 2014, L 60, s. 34), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. června 2016 (Úř. věst. 2016, L 171, s. 1) (dále jen „směrnice 2014/17“), je uvedeno:

„V zájmu vytvoření skutečného vnitřního trhu s vysokou a rovnocennou úrovní ochrany spotřebitele obsahuje tato směrnice ustanovení podléhající maximální harmonizaci, pokud jde o poskytování předsmulvních informací prostřednictvím standardizovaného formátu evropského standardizovaného informačního přehledu (dále jen ‚ESIP‘) a výpočet roční procentní sazby nákladů [RPSN]. [...]“

- 10 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Úroveň harmonizace“, stanoví:

„1. Tato směrnice nebrání členským státům, aby v zájmu ochrany spotřebitelů zachovaly nebo zavedly přísnější ustanovení, jsou-li tato ustanovení v souladu s jejich povinnostmi vyplývajícími z práva Unie.

2. Bez ohledu na odstavec 1 členské státy ve svém vnitrostátním právu neponechají nebo nezavedou ustanovení odchylná od čl. 14 odst. 2 a části A přílohy II, pokud jde o standard poskytování předsmulvních informací prostřednictvím [ESIP], a od čl. 17 odst. 1 až 5, 7 a 8 a přílohy I, pokud jde o společný a konzistentní [...] standard výpočtu [RPSN] [v rámci Evropské unie].“

- 11 Článek 13 uvedené směrnice, nadepsaný „Všeobecné informace“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby věřitelé nebo tam, kde je to relevantní, vázaní zprostředkovatelé úvěru nebo jejich jmenovaní zástupci trvale zpřístupnili v papírové podobě nebo na jiném trvalém nosiči nebo v elektronické podobě jasné a srozumitelné všeobecné informace o smlouvách o úvěru. [...]“

Tyto všeobecné informace musí obsahovat alespoň

[...]

ea) jsou-li k dispozici smlouvy, které odkazují na referenční hodnotu ve smyslu čl. 3 odst. 1 bodu 3 nařízení [...] (EU) 2016/1011 [...], názvy referenčních hodnot a jejich administrátorů a možné důsledky pro spotřebitele;

[...]“

- 12 Článek 14 též směrnice, nadepsaný „Předsmulvních informace“, stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby věřitel a tam, kde je to relevantní, zprostředkovatel úvěru nebo jmenovaný zástupce spotřebiteli poskytl individuální informace potřebné k porovnání úvěrů, které jsou na trhu k dispozici, k posouzení jejich důsledků a k učinění informovaného rozhodnutí, zda smlouvu o úvěru uzavře,

[...]

2. Individuální informace uvedené v odstavci 1 se poskytují na papíře nebo na jiném trvalém nosiči prostřednictvím ESIP obsaženého v příloze II.“

13 Článek 17 směrnice 2014/17, nadepsaný „Výpočet [RPSN]“, v odstavci 6 stanoví:

„Umožňuje-li smlouva o úvěru změny ve výpůjční úrokové sazbě, členské státy zajistí, aby byl spotřebitel přinejmenším prostřednictvím ESIP informován o možných důsledcích těchto změn pro splatné částky a pro [RPSN]. Za tímto účelem se spotřebiteli poskytne doplňková [RPSN], která ilustruje možná rizika související s významným zvýšením výpůjční úrokové sazby. Není-li pro výpůjční úrokovou sazbu stanovena horní hranice, musí být tato informace doprovázena upozorněním zdůrazňujícím, že se celkové náklady úvěru pro spotřebitele vyjádřené roční procentní sazbou nákladů mohou změnit. [...]“

14 Příloha II této směrnice je nadepsána „Evropský standardizovaný informační přehled (ESIP)“. Jeho část A obsahuje následující:

„Znění uvedené v tomto vzoru se reprodukuje jako takové v ESIP. Údaje v hranatých závorkách se nahradí odpovídajícími informacemi. [...]“

[...]

Informace uvedené níže se poskytují v jediném dokumentu. [...]

Vzor ESIP;

[...]

4. Úroková sazba a jiné náklady

[RPSN] vyjadřuje celkové náklady úvěru jako roční procento. RPSN Vám má pomoci porovnat různé nabídky.

[...]

(Připadá-li v úvahu) Tato RPSN je vypočítána s využitím předpokladů týkajících se úrokové sazby.

(Připadá-li v úvahu) Vzhledem k tomu, že Váš úvěr [část Vašeho úvěru] je úvěrem s pohyblivou úrokovou sazbou, skutečná RPSN by se od této RPSN mohla lišit, pokud se úroková sazba k Vašemu úvěru změní. Pokud by se například úroková sazba zvýšila na [scénář popsany v části B], RPSN by se mohla zvýšit na [uveďte ilustrativní RPSN odpovídající danému scénáři].

[...]

6. Výše každé splátky:

[...]

(Připadá-li v úvahu) Úroková sazba k tomuto/části tohoto úvěru se může změnit. To znamená, že Vaše splátky by se mohly zvýšit nebo snížit. Pokud by se například úroková sazba zvýšila na [scénář popsany v části B], Vaše splátky by se mohly zvýšit na [uveďte výši splátky odpovídající danému scénáři].

[...]

- 15 Část B přílohy II uvedené směrnice je nadepsána „Pokyny k vyplnění ESIP“. Oddíl 3 bod 6 a oddíl 4 bod 2 této části znějí následovně:

„Oddíl ,3. Hlavní znaky úvěru‘

[...]

6. V tomto oddíle musí být uvedeno, zda je výpůjční úroková sazba pevná nebo pohyblivá, a tam, kde je to relevantní, doba, po kterou výpůjční úroková sazba zůstává pevně stanovena, četnost následných přezkoumání a existence horních a dolních hranic variability výpůjční úrokové sazby.

Musí být vysvětlen vzorec použitý pro přezkoumání výpůjční úrokové sazby a jeho jednotlivé složky (například referenční sazba, úrokové rozpětí). Věřitel uvede, například prostřednictvím adresy internetových stránek, kde lze o indexech či sazbách použitých ve vzorci zjistit další informace (například o sazbě Euribor nebo referenční sazbě centrální banky).

[...]

Oddíl ,4. Úroková sazba a jiné náklady‘

[...]

2. Výpůjční úroková sazba musí být uvedena v procentech. Je-li výpůjční úroková sazba pohyblivá a je-li založena na referenční sazbě, může věřitel výpůjční úrokovou sazbu vymezit prostřednictvím uvedení referenční sazby a procentní hodnoty úrokového rozpětí věřitele. Věřitel však musí uvést výši referenční sazby platnou ke dni vydání ESIP.

Je-li výpůjční úroková sazba pohyblivá, uvedené informace musí zahrnovat: a) předpoklady použité pro výpočet RPSN, b) použitelné horní a dolní hranice, připadá-li to v úvahu, a c) upozornění, že variabilita úrokové sazby by mohla mít vliv na skutečnou výši RPSN. Toto upozornění musí být napsáno větším písmem a uvedeno na dobře viditelném místě v hlavní části ESIP, aby si jej spotřebitel všiml. Upozornění by mělo být doplněno ilustrativním příkladem RPSN. [...] Není-li horní hranice stanovena, musí být jako ilustrativní příklad uvedena RPSN při nejvyšší výpůjční úrokové sazbě, která se vyskytla za období nejméně posledních 20 let nebo za nejdelší období, pro něž jsou k dispozici údaje, z nichž výpočet výpůjční úrokové sazby vychází, pokud je takové období kratší než 20 let, přičemž daný příklad musí vycházet z nejvyšší hodnoty jakékoli vnější referenční sazby použité pro výpočet výpůjční úrokové sazby, připadá-li to v úvahu, [...]

Narřízení 2016/1011

- 16 Narřízení 2016/1011 obsahuje mimo jiné následující body odůvodnění:

„(1) U řady finančních nástrojů a smluv závisí tvorba cen na přesnosti a integritě referenčních hodnot. Závažné případy manipulace s referenčními hodnotami týkajícími se úrokových sazeb, jako jsou [London Interbank Offered Rate (LIBOR)] a [Euro Interbank Offered Rate (EURIBOR)], jakož i obvinění, že došlo k manipulaci s referenčními hodnotami týkajícími se

energie, ropy a směnných kurzů, jsou jasným dokladem toho, že referenční hodnoty mohou být předmětem střetu zájmů. Uplatňování volnosti rozhodování a nedostatečné systémy správy a řízení zvyšují náchylnost referenčních hodnot k manipulaci. Nepřesnost a nevěrohodnost indexů, které jsou používány jako referenční hodnoty, či pochybnosti, které v tomto směru vznikají, mohou podlomit důvěru trhu, způsobit ztráty spotřebitelům a investorům a narušit fungování reálné ekonomiky. Je proto nezbytné zajistit přesnost, spolehlivost a integritu referenčních hodnot a procesu jejich stanovování.

[...]

- (5) Na konkrétní otázku, jaké vhodné informace o referenčních hodnotách je vhodné používat ve finančních smlouvách, se nevztahují pravidla Unie na ochranu spotřebitele. Vzhledem ke stížnostem spotřebitelů a soudním řízením týkajícím se používání referenčních hodnot v některých členských státech je pravděpodobné, že by na vnitrostátní úrovni byla přijímána vzájemně neslučitelná opatření na ochranu spotřebitelů, což by mohlo vést k roztržiténosti vnitřního trhu v důsledku rozdílných podmínek pro hospodářskou soutěž vyplývajících z různé úrovně ochrany spotřebitelů.
- (6) Za účelem zajištění řádného fungování vnitřního trhu a zlepšení jeho podmínek, zejména co se týče finančních trhů, a v zájmu zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů a investorů je proto žádoucí, aby byl pro referenční hodnoty stanoven regulační rámec na úrovni Unie.

[...]

- (8) Oblast působnosti tohoto nařízení by měla být natolik široká, aby bylo možné vytvořit preventivní regulační rámec. Poskytování referenčních hodnot je spojeno s volností rozhodování při jejich stanovování a dochází při něm k určitým druhům střetů zájmů vyplývajících ze samotné podstaty této činnosti, z čehož vyplývá, že existují příležitosti i motivace k manipulaci s referenčními hodnotami. Tyto rizikové faktory jsou charakteristické pro všechny referenční hodnoty, a měly by se proto na ně vztahovat náležité požadavky na správu, řízení a kontrolu. Stupeň rizika se však liší, a uplatňovaný přístup by proto měl být přizpůsoben konkrétním okolnostem. Jelikož se slabá místa a význam určité referenční hodnoty mění v čase, omezení oblasti působnosti na indexy, jež jsou v současnosti důležité nebo více ohrožené, by neřešilo rizika, jež bude kterákoli referenční hodnota představovat v budoucnu. Zejména pak referenční hodnoty, jež v současnosti nejsou široce používány, by mohly být takto více používány v budoucnu a tím by i drobná manipulace v souvislosti s nimi mohla mít významný dopad.

[...]

- (17) Index se vypočítává pomocí vzorce nebo některé jiné metodiky na základě podkladových hodnot. Při sestavování tohoto vzorce, provádění nezbytného výpočtu a určování vstupních údajů, jež vytváří riziko manipulace, existuje prostor pro jistý stupeň volnosti rozhodování. Proto by se toto nařízení mělo vztahovat na všechny referenční hodnoty, u kterých se tento jev volnosti rozhodování vyskytuje.

[...]

(22) Manipulace s referenčními hodnotami nebo jejich nespolehlivost může poškozovat investory i spotřebitele. Toto nařízení by tudíž mělo stanovit rámec pro uchování záznamů administrátorů a dodavatelů a zajistit také transparentnost, pokud jde o účel referenčních hodnot a metodiku používanou při jejich stanovování, což napomůže účinnějšímu a spravedlivějšímu vypořádání případných nároků v souladu s vnitrostátním právem nebo právem Unie.

[...]

(26) Jakákoli volnost rozhodování v souvislosti s poskytováním vstupních údajů představuje příležitost pro manipulaci s referenčními hodnotami. Budou-li vstupní údaje vycházet z údajů o obchodech, bude existovat menší volnost rozhodování, a tedy i menší příležitost k manipulování s údaji. Mělo by proto být obecným pravidlem, aby administrátoři referenčních hodnot jako vstupní údaje pokud možno používali skutečné údaje o obchodech, avšak v případě, že by údaje o obchodech nepostačovaly nebo by byly nevhodné k zajištění integrity a přesnosti referenční hodnoty, mohou být používány i další údaje.

[...]

(71) Spotřebitelé mohou uzavírat finanční smlouvy, které zejména v případě smluv hypotečních a smluv o spotřebitelském úvěru mohou odkazovat na určitou referenční hodnotu, avšak v důsledku nerovného vyjednávacího postavení a používání standardních smluvních podmínek se může stát, že mohou mít v otázce použití referenční hodnoty jen omezenou možnost volby. Je proto nutné zajistit, aby věřitelé nebo zprostředkovatelé úvěrů přinejmenším poskytovali spotřebitelům odpovídající informace. Za tímto účelem by měly být odpovídajícím způsobem změněny směrnice 2008/48/ES a 2014/17/EU.

[...]“

17 Článek 1 tohoto nařízení zní:

„Toto nařízení zavádí společný rámec, jehož účelem je zajistit přesnost a integritu indexů, které jsou v Unii používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů. Toto nařízení tak přispívá k řádnému fungování vnitřního trhu při dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitelů a investorů.“

18 Článek 2 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„Toto nařízení se vztahuje na poskytování referenčních hodnot, dodávání vstupních údajů pro stanovování referenčních hodnot a používání referenčních hodnot v Unii.“

19 Článek 3 odst. 1 téhož nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[...]

10) ‚dohlíženým dodavatelem‘ dohlížená osoba, která dodává vstupní údaje určitému administrátorovi nacházejícímu se v Unii;

[...]

17) ‚dohlíženou osobou‘:

- a) úvěrová instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 [ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2013, L 176, s. 1)];

[...]

- i) neúvěrová instituce ve smyslu čl. 4 bodu 10 směrnice 2014/17/EU pro účely smluv o úvěru ve smyslu čl. 4 bodu 3 uvedené směrnice;

[...]

22) ‚referenční hodnotou týkající se úrokových sazeb‘ referenční hodnota, jež je pro účely bodu 1 písm. b) podbodu ii) tohoto odstavce určena na základě sazby úroků, za niž banky mohou poskytovat či přijímat půjčky od jiných bank nebo jiných subjektů, než jsou banky, na peněžních trzích;

[...]“

20 Hlava II nařízení 2016/1011, nadepsaná „Integrita a spolehlivost referenčních hodnot“, obsahuje kapitolu 1, nadepsanou „Správa, řízení a kontrola administrátorů“, v níž je uveden soubor ustanovení upravujících činnost administrátorů referenčních hodnot. V článku 4 tohoto nařízení jsou upraveny požadavky na správu a řízení a požadavky týkající se střetů zájmů, v článku 5 jsou uvedeny požadavky na útvar dozoru nad všemi aspekty poskytování referenčních hodnot, v článku 6 jsou obsaženy požadavky na kontrolní systém, který zajistí, že je referenční hodnota poskytována a uveřejňována nebo zpřístupňována v souladu s uvedeným nařízením, a v čl. 7 odst. 3 jsou stanoveny požadavky týkající se jmenování nezávislého externího auditora, jehož úkolem je přezkoumávat, jak administrátor dodržuje metodiku pro stanovení referenčních hodnot a toto nařízení.

21 Článek 9 nařízení 2016/1011, nadepsaný „Mechanismus pro vyřizování stížností“, který rovněž patří mezi pravidla týkající se správy, řízení a kontroly administrátorů referenčních hodnot, stanoví:

„1. Administrátor má zavedeny písemné postupy pro přijímání, prošetřování a uchovávání záznamů o stížnostech, včetně stížností, které souvisí s procesem stanovování referenčních hodnot administrátorem, a tyto postupy zveřejní.

2. Tento mechanismus pro vyřizování stížností musí zajistit, že:

- a) administrátor zpřístupní pravidla pro vyřizování stížností, která umožní, aby byly předkládány stížnosti ohledně toho, zda je konkrétní stanovení referenční hodnoty reprezentativní pro určení tržní hodnoty, a ohledně navrhovaných změn procesu stanovování referenčních hodnot, použití metodiky při určitém stanovení referenční hodnoty a jiných rozhodnutí týkajících se procesu stanovování referenčních hodnot;

[...]“

22 Kapitola 2, nadepsaná „Vstupní údaje, metodika a oznamování případů porušení“, která je součástí hlavy II nařízení 2016/1011, obsahuje články 11 až 14 tohoto nařízení. Článek 11, nadepsaný „Vstupní údaje“, stanoví:

„1. Poskytování referenční hodnoty se řídí následujícími požadavky, které se týkají jejích vstupních údajů:

a) vstupní údaje musí být dostatečné, aby přesně a spolehlivě odrážely reálný stav trhu či ekonomickou realitu, které má příslušná referenční hodnota měřit. Jako vstupní údaje slouží údaje o obchodech, jsou-li k dispozici a je-li to vhodné. Pakliže údaje o obchodech nejsou dostatečné nebo nejsou vhodné k tomu, aby přesně a spolehlivě odrážely reálný stav trhu či ekonomickou realitu, které má příslušná referenční hodnota měřit, je možné použít vstupní údaje, které nejsou údaji o obchodech, včetně odhadovaných cen, kotací a závazných kotací nebo jiných hodnot;

b) vstupní údaje uvedené v písmenu a) musí být ověřitelné;

[...]

d) pokud referenční hodnota vychází ze vstupních údajů získaných od dodavatelů, administrátor získává, je-li to vhodné, vstupní údaje od spolehlivého a reprezentativního souboru či vzorku dodavatelů, aby bylo zajištěno, že výsledná referenční hodnota bude představovat spolehlivou a reprezentativní výpověď o reálném stavu trhu či ekonomické realitě, které má tato referenční hodnota měřit;

e) administrátor nepoužívá vstupní údaje od dodavatele, pokud má administrátor jakékoli náznaky o tom, že tento dodavatel nectí kodex chování uvedený v článku 15, a v takovém případě získá reprezentativní veřejně dostupné údaje.

2. Administrátor zajistí, aby jeho kontroly vstupních údajů zahrnovaly:

[...]

b) postup, jakým jsou vstupní údaje od dodavatele vyhodnocovány a jakým je poskytování dalších vstupních údajů tímto dodavatelem ukončeno, nebo případně postup, jakým jsou vůči dodavateli v případě nedodržení požadavků tohoto nařízení uplatňovány další sankce; a

c) postup pro ověřování vstupních údajů, a to i oproti jiným ukazatelům nebo údajům, v zájmu zajištění jejich integrity a přesnosti.

[...]“

23 Článek 12 nařízení 2016/1011, nadepsaný „Metodika“, zní:

„1. Pro stanovení referenční hodnoty používá administrátor metodiku, která:

a) je důkladná a spolehlivá;

b) má jasná pravidla určující, jakým způsobem a kdy lze při stanovování referenční hodnoty uplatňovat volnost rozhodování;

- c) je přesná a důsledná, stabilní a ověřitelná, včetně příslušného zpětného testování oproti dostupným údajům o obchodech;
- d) je odolná a zajišťuje, že referenční hodnotu lze vypočítat za nejrůznějších možných okolností, aniž by byla ohrožena její integrita;
- e) je dohledatelná a ověřitelná.

[...]

3. Administrátor musí mít zavedena a zveřejněna jasná pravidla, jež stanoví, za jakých okolností kvantita nebo kvalita vstupních údajů nedosahuje standardů nezbytných pro to, aby bylo možno pomocí dané metodiky přesně a spolehlivě určit referenční hodnotu, a v nichž popíše, zda a jak se má referenční hodnota za takových okolností vypočítat.“

- 24 Článek 13 tohoto nařízení, nadepsaný „Transparentnost metodiky“, v odstavci 1 písm. a) a b) stanoví:

„Referenční hodnoty a metodiku administrátor sestaví, provozuje a spravuje transparentním způsobem. Administrátor za tímto účelem zveřejní a poskytne tyto informace:

- a) klíčové prvky metodiky, kterou administrátor používá u každé poskytnuté a zveřejněné referenční hodnoty nebo případně u každé poskytnuté a zveřejněné skupiny příbuzných referenčních hodnot;
- b) podrobné informace o interním přezkumu a schvalování dané metodiky a četnosti těchto přezkumů“.

- 25 Článek 14 uvedeného nařízení, nadepsaný „Oznamování případů porušení“, v odstavci 1 a v odstavci 2 prvním pododstavci stanoví:

„1. Administrátor zavede odpovídající systémy a účinné kontroly, které zaručí integritu vstupních údajů, aby mohl zjistit a oznamovat příslušnému orgánu jednání, které by mohlo představovat manipulaci či pokus o manipulaci s referenční hodnotou ve smyslu nařízení [Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Úř. věst. 2014, L 173, s. 1)].

2. Vstupní údaje a jejich dodavatele administrátor monitoruje, aby mohl příslušnému orgánu oznámit skutečnost, že nabyl podezření, že v souvislosti s příslušnou referenční hodnotou dochází k jednání, které by mohlo představovat manipulaci či pokus o manipulaci s referenční hodnotou ve smyslu nařízení (EU) č. 596/2014, a podat mu o tom veškeré potřebné informace, a to včetně jednání ve shodě za tímto účelem.“

- 26 Kapitola 3 nařízení 2016/1011, která obsahuje články 15 a 16, se týká kodexu chování a požadavků na dodavatele.

- 27 Podle čl. 15 odst. 1 nařízení 2016/1011 platí, že je-li referenční hodnota založena na vstupních údajích od dodavatelů, její administrátor musí vypracovat v souladu s ustanoveními tohoto nařízení kodex chování, který stanoví povinnosti dodavatelů spojené s dodáváním vstupních

údajů, a ujistit se o tom, že dodavatelé tento kodex soustavně dodržují. V odstavci 2 tohoto článku je uvedeno, že zmíněný kodex musí obsahovat alespoň jasný popis požadovaných vstupních údajů a požadavky, které zajistí, aby byly vstupní údaje poskytovány v souladu s články 11 a 14 uvedeného nařízení, postupy, které zajistí, aby dodavatel poskytoval všechny důležité vstupní údaje, a systémy a kontroly, jež je povinen zavést dodavatel. Podle odstavců 4 a 5 uvedeného článku 15 zajišťuje dohled nad kodexem chování z hlediska požadavků tohoto nařízení příslušný vnitrostátní orgán.

28 Článek 16 nařízení 2016/1011, nadepsaný „Požadavky na správu, řízení a kontrolu pro dohlíženého dodavatele“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Na dohlíženého dodavatele se vztahují tyto požadavky na správu, řízení a kontrolu:

a) dohlížený dodavatel zajistí, aby v souvislosti s dodáváním vstupních údajů nedocházelo ani nemohlo docházet ke střetu zájmů a aby v případech, kdy je nezbytné uplatnit volnost rozhodování, se tak stalo nezávisle a poctivě a na základě příslušných informací v souladu s kodexem chování uvedeným v článku 15;

b) dohlížený dodavatel musí zavést kontrolní systém, díky němuž je schopen zajistit, aby vstupní údaje byly věrohodné, přesné a spolehlivé a aby byly poskytovány v souladu s tímto nařízením a kodexem chování uvedeným v článku 15.

2. Dohlížený dodavatel musí zavést účinné systémy a kontroly, jimiž zajišťuje integritu a spolehlivost všech vstupních údajů, které jsou dodávány administrátorovi, včetně:

[...]

d) uchovávání záznamů po náležitou dobu o komunikaci v souvislosti s poskytováním vstupních údajů, veškerých informacích, které byly využity k tomu, aby dodavatel mohl učinit jednotlivá předložení, a veškerých stávajících nebo možných střetech zájmů, včetně mimo jiné o expozicích dodavatele vůči finančním nástrojům, které využívají referenční hodnotu jakožto referenci;

e) uchovávání záznamů o interních a externích auditech.“

29 Podle čl. 20 odst. 1 nařízení 2016/1011 je Evropská komise zmocněna přijímat prováděcí akty, aby sestavila seznam referenčních hodnot s kritickým významem a minimálně jednou za dva roky provedla jeho revizi.

30 Hlava IV tohoto nařízení je nadepsána „Transparentnost a ochrana spotřebitelů“. V této hlavě je obsažen článek 27, nadepsaný „Prohlášení o referenční hodnotě“, který v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Do dvou týdnů od zanesení administrátora do registru [administrátorů a referenčních hodnot spravovaného Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA) a] uvedeného v článku 36 uveřejní administrátor prohlášení o referenční hodnotě způsobem, který zajistí spravedlivý a snadný přístup, a to pro každou referenční hodnotu nebo případně pro každou skupinu příbuzných referenčních hodnot, které mohou být v souladu s článkem 29 používány v Unii.

Jestliže tento administrátor začne poskytovat novou referenční hodnotu nebo skupinu příbuzných referenčních hodnot, které mohou být v souladu s článkem 29 používány v Unii, uveřejní do dvou

týdnů způsobem, který zajistí spravedlivý a snadný přístup, prohlášení o referenční hodnotě pro každou novou referenční hodnotu nebo případně skupinu příbuzných referenčních hodnot.

[...]

Toto prohlášení o referenční hodnotě:

- a) jasně a jednoznačně definuje reálný stav trhu a ekonomickou realitu, které tato referenční hodnota měří, a okolnosti, za nichž by se takové měření mohlo stát nespolehlivým;
- b) stanoví technické specifikace, v nichž jsou jasně a jednoznačně uvedeny ty části výpočtu referenční hodnoty, u kterých se může uplatňovat volné rozhodování, kritéria jeho uplatňování a postavení osob, které je mohou uplatňovat, a dále způsob, jakým může být takové volné rozhodnutí následně hodnoceno;

[...]

2. Prohlášení o referenční hodnotě musí obsahovat alespoň:

- a) definice všech klíčových pojmů souvisejících s referenční hodnotou;
- b) zdůvodnění přijetí metodiky pro tuto referenční hodnotu a postupů pro přezkum a schvalování této metodiky;
- c) kritéria a postupy používané ke stanovení referenční hodnoty, včetně popisu vstupních údajů, stanovení priority jednotlivých druhů vstupních údajů, minimálních údajů nutných ke stanovení referenční hodnoty, použití modelů nebo extrapolčních metod a jakýchkoli postupů pro vyvážení složek indexu referenční hodnoty;
- d) kontroly a pravidla, jimiž se řídí administrátor nebo dodavatelé při uplatňování úsudku nebo volnosti rozhodování, které slouží k zajištění konzistentnosti při uplatňování úsudku nebo volnosti rozhodování;

[...]

f) postupy pro řešení chyb ve vstupních údajích [...]

[...]“

31 Článek 29 nařízení 2016/1011 stanoví, že dohlížená osoba může v Unii používat referenční hodnotu nebo kombinaci referenčních hodnot, je-li referenční hodnota poskytována administrátorem nacházejícím se v Unii, jenž je uveden ve veřejném registru vedeném orgánem ESMA, který je uveden v článku 36 tohoto nařízení a obsahuje mimo jiné i totožnost administrátorů, kteří získali povolení k činnosti nebo byli zaregistrováni, a příslušné orgány odpovědné za dohled nad nimi.

32 Hlava VI nařízení 2016/1011 je nadepsána „Povolení k činnosti a registrace administrátorů a dohled nad nimi“. Její kapitola 1, nadepsaná „Povolení k činnosti a registrace“, obsahuje mimo jiné i článek 34, který upravuje systém povolení k činnosti nebo registrace, jemuž se musí podrobit každá fyzická nebo právnická osoba nacházející se v Unii, která hodlá jednat jako

administrátor referenční hodnoty, a to za účasti příslušného vnitrostátního orgánu, a článek 35, ve kterém je upravena pravomoc tohoto orgánu odebrat či pozastavit takové povolení k činnosti nebo zrušit či pozastavit takovou registraci.

- 33 Kapitola 3 nařízení 2016/1011, nadepsaná „Úloha příslušných orgánů“, obsahuje mimo jiné i články 41 a 42. Tento článek 41, nadepsaný „Pravomoci příslušných orgánů“, stanoví, že k plnění svých povinností podle tohoto nařízení mají tyto orgány v souladu s vnitrostátními právními předpisy přinejmenším takové pravomoci v oblasti dohledu a šetření, jaké jsou vyjmenovány v čl. 41 odst. 1, v němž jsou uvedeny mimo jiné přístup k dokumentům a údajům, získání informací od jakékoli osoby, která se podílí na poskytování referenční hodnoty a na dodávání vstupních údajů pro tuto referenční hodnotu, a to tak, že je tato osoba v případě potřeby předvolána a vyslechnuta, kontroly na místě nebo šetření v jiných prostorách než v soukromých bytech fyzických osob, zajištění dokumentů a údajů v prostorách právnických osob, získání záznamů a nezbytná opatření, jimiž se zajistí, že veřejnost obdrží pravdivé informace o poskytování určité referenční hodnoty, a to včetně povinnosti uveřejnit opravné prohlášení ohledně dříve dodaných vstupních údajů nebo údajů o výši referenční hodnoty. Podle článku 42 uvedeného nařízení jsou tyto pravomoci doplněny pravomocí ukládat správní pokuty a přijímat jiná správní opatření.
- 34 V příloze I nařízení 2016/1011 jsou uvedena nebo doplněna některá zvláštní ustanovení tohoto nařízení, pokud jde o referenční hodnoty týkající se úrokových sazeb, a to zejména stran přesnosti a dostatečnosti vstupních údajů a kontrol, které musí jejich dodavatelé zavést, jakož i kontrol, kterým podléhají.

Prováděcí nařízení (EU) 2016/1368

- 35 Komise přijala na základě čl. 20 odst. 1 nařízení 2016/1011 prováděcí nařízení (EU) 2016/1368 ze dne 11. srpna 2016, kterým se stanoví seznam referenčních hodnot s kritickým významem používaných na finančních trzích podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/1011 (Úř. věst. 2016, L 217, s. 1). Prováděcí nařízení 2016/1368 bylo pozměněno prováděcím nařízením Komise (EU) 2019/482 ze dne 22. března 2019 (Úř. věst. 2019, L 82, s. 26), které vstoupilo v platnost dne 26. března 2019.
- 36 Příloha prováděcího nařízení 2016/1368, ve znění nařízení 2019/482, obsahovala v době rozhodné z hlediska skutkového stavu sporu v původním řízení seznam referenčních hodnot s kritickým významem, v němž byla pod číslem 5 uvedena referenční hodnota „Warsaw Interbank Offered Rate (WIBOR)“, jejímž administrátorem je společnost GPW Benchmark S. A. a místem Varšava (Polsko).

Polské právo

Občanský zákoník

- 37 Článek 385¹ občanského zákoníku (Ustawa – Kodeks cywilny) ze dne 23. dubna 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 16, položka 93), ve znění použitelném na spor v původním řízení, stanoví:

„1. Ujednání spotřebitelské smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, nejsou pro spotřebitele závazná, pokud jeho práva a povinnosti upravují způsobem, který je v rozporu s dobrými mravy,

a hrubě poškozují jeho zájmy (zakázaná smluvní ujednání). Tím nejsou dotčena ujednání, která vymezují hlavní povinnosti stran, včetně ceny nebo odměny, pokud jsou formulována jednoznačně.

2. Pokud smluvní ujednání není podle odstavce 1 pro spotřebitele závazné, zůstávají strany vázány ostatními ujednáními smlouvy.

3. Ujednáními smlouvy, která nebyla sjednána individuálně, jsou taková smluvní ujednání, na jejichž obsah neměl spotřebitel skutečný vliv. Jedná se zejména o smluvní ujednání převzatá ze vzorové smlouvy, která byla spotřebiteli navržena druhou smluvní stranou.

4. Kdo tvrdí, že bylo ujednání sjednáno individuálně, je povinen to prokázat.“

Zákon o hypotečním úvěru

38 Zákon o hypotečním úvěru a dohledu nad zprostředkovateli hypotečních úvěrů a makléři (Ustawa o kredycie hipotecznych oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami) ze dne 23. března 2017 (Dz. U. z roku 2017, položka 819), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o hypotečním úvěru“), v čl. 10 odst. 1 bodech 5 a 6 stanoví:

„Věřitel, zprostředkovatel hypotečního úvěru a makléř spotřebiteli kdykoliv zpřístupní na trvalém nosiči nebo v elektronické podobě přesné a srozumitelné obecné informace o smlouvě o hypotečním úvěru, v nichž musí být uvedeny alespoň tyto údaje:

[...]

5) u smluv o hypotečním úvěru, ve kterých je použita referenční hodnota: názvy referenčních hodnot a jejich administrátorů ve smyslu čl. 3 odst. 1 bodu 6 nařízení [2016/1011] a informace o možných důsledcích pro spotřebitele;

6) typy dostupných výpůjční úrokových sazeb hypotečních úvěrů, přičemž se uvede, zda jsou pevné, pohyblivé nebo se jedná o kombinaci obou, spolu se stručným popisem vlastností pevné a pohyblivé sazby, včetně souvisejících důsledků pro spotřebitele.“

39 Článek 11 odst. 1 a 2 zákona o hypotečním úvěru stanoví:

„1. Před uzavřením smlouvy o hypotečním úvěru jsou věřitel, zprostředkovatel hypotečního úvěru a makléř povinni poskytnout spotřebiteli na trvalém nosiči individuální informace nezbytné k tomu, aby spotřebitel mohl porovnat hypoteční úvěry dostupné na trhu, posoudit důsledky sjednání těchto úvěrů a učinit informované rozhodnutí o uzavření této smlouvy.

2. Informace uvedené v odstavci 1 poskytne věřitel, zprostředkovatel hypotečního úvěru a makléř na formuláři s informacemi o hypotečním úvěru, jehož vzor je obsažen v příloze 1 tohoto zákona.“

40 Článek 29 odst. 1 a 2 zákona o hypotečním úvěru zní:

„1. Ve smlouvě o hypotečním úvěru jsou obsaženy informace vyjmenované v čl. 69 odst. 2 bankovního zákona ze dne 29. srpna 1997 a dále

[...]

8) způsob a podmínky stanovení úrokové sazby, na jejímž základě se vypočítá výše měsíčních splátek jistiny a úroků.

[...]

2. Pokud se strany nedohodly na pevné úrokové sazbě hypotečního úvěru, stanoví se způsob určení úrokové sazby podle odstavce 1 bodu 8 jako výše referenční hodnoty a výše marže stanovené ve smlouvě o hypotečním úvěru.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 41 Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, žalobce v původním řízení se dne 18. června 2019 obrátil na společnost PKO za účelem uzavření smlouvy o hypotečním úvěru ve výši 400 000 polských zlotých (PLN) (přibližně 96 700 eur). Při té příležitosti byl informován mimo jiné i o rizicích spojených obecně s úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou. Nebyly mu však poskytnuty žádné informace o tom, jak funguje konkrétní referenční hodnota.
- 42 Dne 1. srpna 2019 uzavřeli účastníci původního řízení smlouvu o hypotečním úvěru na celkovou částku 413 436,69 PLN (přibližně 99 980 eur), který byl určen ke koupi nemovitosti k bydlení a poskytnut na dobu 20 let (dále jen „smlouva o úvěru dotčená ve věci v původním řízení“). Tento úvěr byl poskytnut s pohyblivou úrokovou sazbou, jejíž výše byla vypočtena zaprvé na základě referenční hodnoty WIBOR 6M, která patří do skupiny příbuzných referenčních hodnot WIBOR, což je referenční hodnota týkající se úrokových sazeb ve smyslu čl. 3 odst. 1 bodu 22 nařízení 2016/1011, jejíž výše byla ke dni uzavření této smlouvy stanovena na 1,79 %, a zadruhé na základě pevné marže ve výši 1,85 %; příslušná sazba přitom měla být vždy pololetně upravována v závislosti na vývoji této hodnoty.
- 43 Ve všeobecných podmínkách smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení je referenční hodnota WIBOR 6M popsána jako referenční hodnota pro vklady v polských zlotých na polském mezibankovním trhu se splatností šesti měsíců, jejíž výše se určuje v souladu s pravidly týkajícími se mimo jiné referenční hodnoty WIBOR a která je zveřejňována na informačních stránkách administrátora těchto hodnot, společnosti GPW Benchmark.
- 44 Ve zvláštních podmínkách této smlouvy je uvedeno, že společnost PKO informovala dlužníka o riziku spojeném s uplatněním pohyblivé úrokové sazby, v jehož důsledku dochází v případě zvýšení referenční hodnoty ke zvýšení úroků, a tedy měsíčních splátek. Informace o této otázce jsou obsaženy i ve všeobecných podmínkách.
- 45 Poté, co žalobce v původním řízení neúspěšně zpochybnil legalitu smluvních ujednání týkajících se pohyblivé úrokové sazby u společnosti PKO, podal dne 18. září 2023 proti této bance žalobu ke Krajskému soudu v Čenstochové (Sąd Okręgowy w Częstochowie, Polsko), který je předkládajícím soudem.
- 46 V této žalobě se domáhá zaprvé určení toho, že ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení týkající se pohyblivé úrokové sazby je zneužívající, jelikož odkazuje na referenční hodnotu WIBOR 6M, a v tomto směru tudíž pro něj není závazné nebo je v každém případě neplatné, a zadruhé zaplacení částky 10 828,93 PLN (přibližně 2 620 eur) navýšené o úroky z prodlení.

- 47 Předkládající soud uvádí, že podle názoru žalobce v původním řízení mu společnost PKO neposkytla spolehlivé, srozumitelné a úplné informace o riziku spojeném s použitím pohyblivé úrokové sazby a o mechanismu stanovení referenční hodnoty WIBOR 6M, a to zejména pokud jde o vliv, který mohou mít banky, jež dodávají vstupní údaje sloužící ke stanovení této hodnoty, a tedy i společnost PKO, na určení postupných výší této hodnoty, a to bez ohledu na hospodářské podmínky panující na vnitrostátním mezibankovním trhu a ekonomickou realitu. Žalobce v původním řízení tvrdí, že si tak banky zajišťují „skrytou marži“, ačkoli ujednání týkající se pohyblivé úrokové sazby by měla být vázána na objektivní ukazatele, na které strany úvěrových smluv nemohou mít žádný vliv. Společnost PKO má tedy dle názoru žalobce v původním řízení možnost ovlivňovat výši úrokové povinnosti dlužníka, a kromě toho na něj přenesla veškeré riziko spojené se změnou sazby.
- 48 Žalobce v původním řízení rovněž tvrdí, že mu společnost PKO neposkytla informace o struktuře referenční hodnoty WIBOR 6M, takže nebyl schopen posoudit ekonomické důsledky svého závazku.
- 49 Pokud jde o důsledky údajné neplatnosti odkazu na tuto hodnotu, žalobce v původním řízení tvrdí, že předmětné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení musí být proto, že obsahuje takový odkaz, považováno za samostatné ujednání, a může tedy být zrušeno, aniž by tím byla dotčena podstata této smlouvy, přičemž jakožto úroková sazba by zůstala pouze pevná marže stanovená pro banku.
- 50 Společnost PKO popírá, že by byla referenční hodnota WIBOR 6M odtržena od reality skutečných obchodů, a nesouhlasí ani s tím, že by banky dodávající vstupní údaje pro tuto hodnotu měly možnost s ní manipulovat nebo uzavřít mezi sebou dohodu o stanovení postupných výší této hodnoty.
- 51 Tvrdí, že žalobce v původním řízení byl řádně informován o rizicích spojených s uzavřením úvěrové smlouvy s pohyblivou úrokovou sazbou, a zdůrazňuje, že úroková sazba stanovená ve smlouvě o úvěru dotčené ve věci v původním řízení byla výrazně nižší než zákonná úroková sazba i než maximální úroková sazba stanovená občanským zákoníkem, ve znění použitelném na spor v původním řízení.
- 52 Předkládající soud uvádí, že námitky vznesené žalobcem v původním řízení se týkají toho, že použití referenční hodnoty WIBOR 6M v ujednáních týkajících se uplatnění pohyblivé úrokové sazby ve smlouvě o hypotečním úvěru může mít zneužívající povahu. Konstatuje, že se v projednávané věci jedná o hodnotu s kritickým významem ve smyslu čl. 20 odst. 1 nařízení 2016/1011.
- 53 Předkládající soud si v první řadě klade otázku, zda je vůbec možné zkoumat ujednání týkající se použití pohyblivé úrokové sazby ve smlouvě o hypotečním úvěru uzavřené v Polsku z hlediska směrnice 93/13, a to vzhledem k jejímu čl. 1 odst. 2.
- 54 Podotýká totiž, že metoda stanovení úrokové sazby uvedená ve smlouvě o úvěru dotčené ve věci v původním řízení odpovídá čl. 29 odst. 2 zákona o hypotečním úvěru, který stanoví, že pokud není úroková sazba pevná, stanoví se úroková sazba jako výše referenční hodnoty a výše stanovené marže. V případě použití pohyblivé úrokové sazby tedy zákon stanoví povinnost použít referenční hodnotu. Relevantní by mohlo být i to, že pokud je tato hodnota – jako je tomu v projednávané věci – referenční hodnotou s kritickým významem, která je upravena nařízením 2016/1011, je ve srovnání s použitím jiného druhu hodnot výrazně posílena ochrana spotřebitele.

- 55 Kdyby bylo možné sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení přezkoumat z hlediska směrnice 93/13, má předkládající soud ve druhé řadě za to, že toto ujednání je součástí hlavního předmětu smlouvy ve smyslu čl. 4 odst. 2 této směrnice, a klade si tedy otázku, zda byl dodržen požadavek transparentnosti obsažený v tomto ustanovení.
- 56 Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že v tomto ujednání je definována metoda úpravy úrokové sazby a periodicita úprav, že smluvní referenční hodnotu poskytuje administrátor s povolením k činnosti v souladu s nařízením 2016/1011, že tato smlouva obsahuje informace o tomto administrátorovi a o základu pro určení této hodnoty a její postupné výše jsou veřejnosti snadno přístupné.
- 57 Předkládající soud si nicméně klade otázku, zda z požadavku transparentnosti neplyne věřiteli povinnost poskytovat i další informace, které by spotřebiteli umožňovaly vytvořit si představu o budoucím vývoji smluvní referenční hodnoty a jejích důsledcích pro jeho smluvní závazky. Zmíněný soud uvádí, že těmito dalšími informacemi, které by mohly být vyžadovány, by mohl být způsob, jakým je tato hodnota koncipována, faktory a okolnosti, které ovlivňují určení její výše, jako jsou míra inflace a míra nezaměstnanosti, existence případných „obav“ ohledně transparentnosti jejího fungování, které souvisejí s tím, že vstupní údaje jsou dodávány bankami a nemusí nutně odpovídat skutečným obchodům, kritéria používaná pro vypracování těchto údajů, způsob, jakým jsou tyto údaje před poskytnutím shromažďovány, a skutečnost, že věřitel je jednou z těchto bank dodávajících vstupní údaje.
- 58 Předkládající soud nicméně zaprvé uvádí, že povinnost poskytnout takové informace neukládají věřiteli ani zákon o hypotečním úvěru ani směrnice 2008/48 a 2014/17, a zadruhé podotýká, že údaje poskytnuté společností PKO jakožto bankou dodávající vstupní údaje pro referenční hodnotu WIBOR 6M mají na tuto hodnotu omezený dopad, neboť tato společnost je pouze jednou z deseti takových bank. Kromě toho se domnívá, že v důsledku komplexnosti nebo technické povahy některých z těchto informací je náročné je vysvětlit průměrnému spotřebiteli, který nemá ekonomické znalosti, srozumitelným způsobem, takže neposkytnutí takových informací jednoduše nemusí mít na rozhodování spotřebitelů žádný vliv.
- 59 Kdyby sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení muselo být v důsledku své nedostatečné transparentnosti přezkoumáno z hlediska své případné zneužívající povahy, předkládající soud pokládá ve třetí řadě za sporné, jaké důsledky mohou mít některé pochybnosti ohledně transparentnosti způsobu určení referenční hodnoty WIBOR 6M, jichž si společnost PKO musela být vědoma, ale spotřebitele o nich neinformovala, takže použití této hodnoty v uvedené smlouvě může mít za následek nerovnováhu mezi smluvními stranami.
- 60 Předkládající soud nicméně podotýká, že v době uzavření této smlouvy se úvěrový trh v Polsku vyznačoval tím, že se takřka výlučně poskytovaly úvěry s pohyblivou úrokovou sazbou a takřka výlučně se u těchto úvěrů používala referenční hodnota WIBOR. I kdyby si tedy spotřebitel chtěl vybrat úvěr s pevnou úrokovou sazbou nebo měl pochybnosti o fungování referenční hodnoty WIBOR, je možné, že ani poté, co by byl o fungování této hodnoty náležitě informován, by neměl jinou možnost než přistoupit na uzavření smlouvy s pohyblivou úrokovou sazbou vázanou na tuto hodnotu. Polské právo v každém případě ukládá povinnost použít referenční hodnotu WIBOR, jelikož tato hodnota je referenční hodnotou s kritickým významem ve smyslu nařízení 2016/1011. Používání jiných indexů je kromě toho dle předkládajícího soudu pro spotřebitele nepříznivé, a to vzhledem k jejich menší transparentnosti.

- 61 Předkládající soud si dále klade otázku, zda nabídka úvěru s pohyblivou úrokovou sazbou není sama o sobě porušením zájmu spotřebitele – ten je totiž po celou dobu trvání smlouvy vystaven riziku navýšování úroků, přičemž jedinou ochranou je zákonná horní hranice příslušných úrokových sazeb.
- 62 Kdyby bylo na základě přezkumu ujednání konstatováno, že použití referenční hodnoty WIBOR je zneužívající, předkládající soud se nakonec ve čtvrté řadě zamýšlí nad důsledky, které by bylo třeba z takového závěru vyvodit.
- 63 Uvažuje nad možností, že odkaz na referenční hodnotu WIBOR 6M by byl ve sporném ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení považován za oddělitelný jakožto samostatná smluvní povinnost, takže by za neplatný mohl být prohlášen pouze tento odkaz, v důsledku čehož by byl spotřebitel uchráněn před nepříznivými důsledky zneplatnění celé této smlouvy. V takovém případě by výpůjční úroková sazba byla snížena na pevnou marži stanovenou pro banku.
- 64 Předkládající soud nicméně podotýká, že z většiny vnitrostátní judikatury vyplývá, že by se taková změna dotkla podstaty takového ujednání. Uvádí zejména to, že na základě takto pozměněné smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení by smluvní strany měly značně odlišné vyhlídky, a to zejména proto, že výhodnost úvěru s pevnou úrokovou sazbou závisí na předpokládaném vývoji úrokových sazeb v době uzavření smlouvy.
- 65 Za těchto podmínek se Krajský soud v Čenstochové (Sąd Okręgowy w Częstochowie) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Je třeba čl. 1 odst. 2 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že umožňuje zkoumat smluvní ujednání o pohyblivé úrokové sazbě, jež se stanoví na základě referenční hodnoty WIBOR?
- 2) Pokud bude odpověď na první otázku kladná, je třeba čl. 4 odst. 2 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že umožňuje zkoumat [zneužívající povahu] smluvních ujednání o pohyblivé úrokové sazbě, jež se stanoví na základě referenční hodnoty WIBOR?
- 3) Pokud bude odpověď na první a druhou otázku kladná, je třeba čl. 3 odst. 1 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že smluvní ujednání o pohyblivé úrokové sazbě, jež se stanoví na základě referenční hodnoty WIBOR, lze považovat za ujednání, jež jsou v rozporu s požadavkem poctivosti a způsobují významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele, jelikož spotřebitel není náležitě informován o tom, že je vystaven riziku pohyblivé úrokové sazby, a to zejména proto, že v tomto ujednání není uvedeno, jakým způsobem se stanovuje referenční hodnota, která je základem pro určení pohyblivé úrokové sazby, ani jaké pochybnosti jsou spojeny s netransparentností této hodnoty, a jelikož je toto riziko rozděleno mezi smluvní strany nerovnoměrně?
- 4) Pokud bude odpověď na první až třetí otázku kladná, je třeba čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 3 odst. 1 a odst. 2 druhou větou a článkem 2 směrnice [93/13] vykládat v tom smyslu, že pokud je smluvní ujednání o pohyblivé úrokové sazbě, jež se stanoví na základě referenční hodnoty WIBOR, shledáno jako zneužívající, lze pokračovat v plnění smlouvy, v níž [...] by byla úroková sazba pro jistinu úvěru založena na druhé složce úrokové sazby obsažené ve smlouvě, a sice na pevné marži banky, čímž by se úroková sazba změnila z pohyblivé na pevnou?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 66 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že se v něm uvedená výjimka vztahuje na ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011 a pevné marže.
- 67 Předkládající soud v tomto ohledu zdůrazňuje, že pohyblivá úroková sazba stanovená ve sporném ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení je v souladu s čl. 29 odst. 2 zákona o hypotečním úvěru a vzhledem k tomu, že příslušný vnitrostátní orgán udělil administrátorovi referenční hodnoty WIBOR – tedy referenční hodnoty uvedené v tomto ujednání – povolení k činnosti podle článku 34 nařízení 2016/1011, je třeba mít za to, že tato hodnota je v souladu se všemi ustanoveními tohoto nařízení vztahujícími se na referenční hodnoty s kritickým významem.
- 68 Je třeba připomenout, že čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 vylučuje z věcné působnosti této směrnice smluvní ujednání, která odrážejí „závazné právní a správní předpisy“, což je výraz, který s ohledem na třináctý bod odůvodnění této směrnice zahrnuje ustanovení vnitrostátního práva, která se použijí mezi smluvními stranami nezávisle na jejich volbě, i dispozitivní právní normy, tj. normy, které se použijí automaticky v případě neexistence odlišného ujednání mezi stranami (rozsudek ze dne 5. května 2022, Zagrebačka banka, C-567/20, EU:C:2022:352, bod 55 a citovaná judikatura); u takových ujednání se přitom má za to, že neobsahují žádný zneužívající prvek.
- 69 Výjimku obsaženou v tomto ustanovení je třeba vykládat striktně (rozsudek ze dne 20. září 2018, OTP Bank a OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, bod 54, jakož i citovaná judikatura).
- 70 Pokud jde v první řadě o skutečnost, že sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení je v souladu s čl. 29 odst. 2 zákona o hypotečním úvěru, je třeba podotknout, že v tomto ustanovení je uvedeno pouze to, že pokud se strany smlouvy o hypotečním úvěru nedohodnou na pevné úrokové sazbě, stanoví se způsob určení úrokové sazby jako výše referenční hodnoty a výše marže stanovené ve smlouvě.
- 71 Z bodu 33 rozsudku ze dne 30. května 2024, Raiffeisen Bank (C-176/23, EU:C:2024:443), přitom vyplývá, že se výjimka uvedená v čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 nepoužije v situaci, kdy právní úprava zavádí pouze obecný rámec pro stanovení úrokové sazby k takovým smlouvám, přičemž prodávajícímu nebo poskytovateli ponechává prostor pro uvážení, co se týče volby referenční hodnoty této sazby i výše pevné marže, o níž lze sazbu navýšit.
- 72 Takové vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 29 odst. 2 zákona o hypotečním úvěru, tudíž použití směrnice 93/13 nemůže bránit.
- 73 Pokud jde ve druhé řadě o skutečnost, že index uvedený ve sporném ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení je referenční hodnotou ve smyslu nařízení 2016/1011, jejíž metodika a obecněji fungování musí odpovídat všem požadavkům stanoveným v tomto nařízení pro poskytování referenčních hodnot s kritickým významem, je pravda, že v čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 se v zásadě odkazuje – jak je uvedeno v třináctém bodu odůvodnění této směrnice – na právní a správní předpisy členských států.

- 74 Ustanovení obsažená v aktech přijatých unijním normotvůrcem ve formě nařízení ovšem musí být v této souvislosti – a to s ohledem na účinky těchto nařízení vymezené v čl. 288 druhém pododstavci SFEU – postavena právním a správním předpisům členských států na roveň, pokud taková ustanovení unijního práva rovněž směřují ke kogentnímu nebo dispozitivnímu stanovení práv a povinností stran určitých smluv. Důvod pro existenci výjimky, která je stanovena v čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 a na kterou již bylo poukázáno v bodě 68 tohoto rozsudku, a sice že je v zásadě legitimní předpokládat, že vnitrostátní zákonodárce nastolil mezi těmito právy a těmito povinnostmi rovnováhu, kterou unijní normotvůrce zamýšlel chránit (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. července 2023, *First Bank*, C-593/22, EU:C:2023:555, bod 22 a citovaná judikatura), se uplatní i tehdy, jsou-li uvedené práva a povinnosti určeny přímo samotným unijním normotvůrcem.
- 75 V souvislosti s nařízením 2016/1011 je však třeba zaprvé konstatovat, že cílem tohoto nařízení je podle jeho článku 1 zavést společný rámec, jehož účelem je zajistit přesnost a integritu indexů, které jsou používány jako referenční hodnoty mimo jiné ve finančních smlouvách, ve snaze přispět k řádnému fungování vnitřního trhu při dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitelů. Za tímto účelem upravuje toto nařízení soubor požadavků, které se týkají mimo jiné i metodiky těchto indexů a vztahují se na jejich administrátory a dodavatele. Cílem uvedeného nařízení tedy není nastolit rovnováhu mezi právy a povinnostmi stran finančních smluv – toto nařízení stanoví povinnosti vztahující se na subjekty vystupující ve specifickém postavení, a to bez ohledu na skutečnost, že dodavatelé mohou být i uživateli referenční hodnoty.
- 76 Zadruhé je třeba podotknout, že i když příslušný vnitrostátní orgán udělil administrátorovi referenční hodnoty WIBOR povolení k činnosti podle článku 34 nařízení 2016/1011, a potvrdil tak, že pravidla, na nichž je založena metodika této hodnoty, jsou v souladu se všemi požadavky stanovenými v tomto nařízení, nic to nemění na tom, že tato pravidla byla vytvořena soukromým subjektem, a sice administrátorem uvedené hodnoty, a nemají tedy povahu právního nebo správního předpisu ve smyslu čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13.
- 77 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že se v něm uvedená výjimka nevztahuje na ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011 a pevné marže, pokud právní nebo správní předpisy vztahující se na takové ujednání upravují toliko obecný rámec pro stanovení úrokové sazby k takovým smlouvám, přičemž prodávajícímu nebo poskytovateli ponechávají možnost určit smluvní referenční hodnotu nebo pevnou marži, o níž lze tuto hodnotu navýšit.

Ke druhé otázce

- 78 Úvodem je třeba připomenout, že podle čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 platí, že posouzení zneužívající povahy smluvních ujednání se netýká vymezení hlavního předmětu smlouvy ani přiměřenosti mezi cenou a odměnou na straně jedné a službami nebo zbožím poskytovaným jako protiplnění na straně druhé, pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem.
- 79 Jak vyplývá z úvah uvedených v předkládacím rozhodnutí, které se týkají druhé otázky, předkládající soud má za to, že takové ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty a pevné marže, jako je sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení, by se mohlo dotýkat „vymezení hlavního předmětu smlouvy“ ve smyslu tohoto čl. 4 odst. 2 a judikatury související s tímto ustanovením, podle níž se toto ustanovení vztahuje na ujednání, která stanoví hlavní

plnění smlouvy a jako taková ji charakterizují [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. dubna 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 49, jakož i ze dne 16. března 2023, CaixaBank (Poplatek za poskytnutí úvěru), C-565/21, EU:C:2023:212, bod 17].

- 80 Taková kvalifikace, jejíž provedení spadá do pravomoci předkládajícího soudu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 33 a citovaná judikatura), je podle všeho slučitelná s judikaturou Soudního dvora, který již uvedl, že ujednání stanovící úrokovou sazbu v úvěrové smlouvě může být součástí hlavního předmětu této smlouvy (rozsudek ze dne 26. února 2015, Matei, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 62).
- 81 Vzhledem k tomu, že předkládající soud má za to, že sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení je pravděpodobně součástí vymezení hlavního předmětu této smlouvy, žádá o výklad slovního spojení „pokud jsou tato ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem“, kterým unijní normotvůrce včlenil do čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 požadavek transparentnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2025, Justa, C-39/24, EU:C:2025:298, body 29 a 35, jakož i citovaná judikatura). Jak totiž vyplývá z tohoto ustanovení, zneužívající povaha ujednání spadajícího do vymezení hlavního předmětu smlouvy může být zkoumána pouze tehdy, když se ukáže, že sporné ujednání není sepsáno „jasným a srozumitelným jazykem“, a nesplňuje tedy tento požadavek transparentnosti.
- 82 V tomto ohledu pokládá předkládající soud za sporné zejména to, zda věřitel musí poskytnout informace o některých prvcích metodiky smluvní referenční hodnoty, jako je například skutečnost, že použité vstupní údaje mohou odpovídat nedokončeným obchodním nabídkám nebo faktorům, které mohou ovlivnit změnu této hodnoty.
- 83 Je tudíž třeba mít za to, že podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že pokud smlouva o hypotečním úvěru obsahuje ujednání o pohyblivé úrokové sazbě stanovené na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, požadavek transparentnosti vyplývající z tohoto ustanovení ukládá věřiteli nějaké zvláštní informační povinnosti stran metodiky této hodnoty.
- 84 V tomto ohledu je nutno připomenout, že tento požadavek transparentnosti je třeba chápat tak, že vyžaduje nejen to, aby dotyčné ujednání bylo pro spotřebitele srozumitelné z gramatického hlediska, ale také to, aby byl tento spotřebitel schopen na základě jasných a srozumitelných kritérií vyhodnotit ekonomické důsledky, které z něho pro něj plynou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 37 a citovaná judikatura).
- 85 Informace o smluvních podmínkách a důsledcích uzavření smlouvy poskytnuté před uzavřením smlouvy totiž mají pro spotřebitele zásadní význam. Spotřebitel se totiž zejména na základě těchto informací rozhoduje o tom, zda chce být vázán podmínkami, které prodávající nebo poskytovatel vyhotovil předem. Vzhledem k tomu, že systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli zejména z hlediska úrovně informovanosti, musí být požadavek transparentnosti vykládán široce [rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, body 51 a 52, jakož i citovaná judikatura].
- 86 Pokud jde konkrétně o ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které stanoví úplatu za tento úvěr prostřednictvím úroků vypočítaných na základě pohyblivé sazby prostřednictvím odkazu na oficiální index, jako ve věci v původním řízení, je třeba požadavek transparentnosti chápat tak, že

ukládá zejména to, aby průměrnému, běžně informovanému a přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli bylo umožněno pochopit konkrétní fungování způsobu výpočtu této sazby a posoudit na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro jeho finanční závazky (rozsudek ze dne 12. prosince 2024, Kutxabank, C-300/23, EU:C:2024:1026, bod 79 a citovaná judikatura).

- 87 Dodržení požadavku transparentnosti musí být posouzeno s ohledem na všechny relevantní skutkové okolnosti, mezi něž patří nejen ujednání obsažená v předmětné smlouvě, ale i reklama a informace poskytnuté věřitelem v rámci vyjednávání o smlouvě (rozsudek ze dne 3. října 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 44 a citovaná judikatura).
- 88 Je třeba vzít do úvahy i okolnost, že hlavní prvky výpočtu smluvní referenční hodnoty jsou snadno přístupné v důsledku jejich zveřejnění, a to za podmínky, že s ohledem na veřejně dostupné a přístupné informace, jakož i na informace poskytnuté případně poskytovatelem úvěru, byl průměrný, běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel schopen porozumět konkrétnímu fungování způsobu výpočtu pohyblivé úrokové sazby, zvláště pokud jde o referenční hodnotu, a posoudit na základě přesných a srozumitelných kritérií potenciálně významné ekonomické důsledky tohoto ujednání pro své finanční závazky (rozsudek ze dne 12. prosince 2024, Kutxabank, C-300/23, EU:C:2024:1026, body 80 a 82, jakož i citovaná judikatura).
- 89 Kromě toho je třeba podotknout, že při určování toho, zda určité ujednání smlouvy o úvěru, na které se vztahuje čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13, naplňuje požadavek transparentnosti obsažený v tomto ustanovení, je nutno zohlednit všechna ustanovení unijního práva, která stanoví povinnosti v oblasti informování spotřebitelů a mohou se vztahovat na předmětnou smlouvu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. září 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, bod 62).
- 90 Pokud jde v projednávané věci o smlouvu o hypotečním úvěru, která spadá do působnosti směrnice 2014/17 a jejíž pohyblivá úroková sazba je stanovena na základě referenční hodnoty podle nařízení 2016/1011, je třeba vzít do úvahy skutečnost, že v těchto dvou aktech jsou přesně vymezeny informační povinnosti vůči spotřebitelům za účelem jejich ochrany, jak vyplývá zejména z bodu 7 odůvodnění této směrnice, jakož i z bodů 5, 6 a 71 odůvodnění tohoto nařízení.
- 91 Směrnice 2014/17 upravuje na několika úrovních informační povinnost věřitelů.
- 92 Zaprvé ve fázi konkrétního komunikování s určitým žadatelem o úvěr ukládá článek 14 směrnice 2014/17 věřiteli povinnost poskytnout individuální předmluvní informace nezbytné k tomu, aby tento žadatel o úvěr mohl porovnat úvěry, které jsou na trhu k dispozici, posoudit jejich důsledky a učinit informované rozhodnutí. Tyto informace musí být poskytnuty prostřednictvím ESIP, což je standardizovaný informační dokument na úrovni Unie. Podle čl. 17 odst. 6 této směrnice platí, že v případě úvěru s pohyblivou sazbou musí být spotřebitel přinejmenším prostřednictvím ESIP informován o možných důsledcích změn v úrokové sazbě pro splatné částky a pro RPSN; spotřebiteli přitom musí být poskytnuta doplňková RPSN, která ilustruje možná rizika související s významným zvýšením výpůjční úrokové sazby, a tato informace musí být doprovázena upozorněním zdůrazňujícím, že se celkové náklady úvěru pro spotřebitele vyjádřené roční procentní sazbou nákladů mohou změnit.

- 93 Z přílohy II směrnice 2014/17, v níž jsou uvedeny údaje, které musí být obsaženy v ESIP, a jejich obsah (část A) a stanoveny pokyny, které musí věřitelé dodržovat při vyplňování tohoto přehledu (část B), vyplývá, že pokud je spotřebiteli nabídnuto uzavření smlouvy o hypotečním úvěru s pohyblivou úrokovou sazbou, povinnost věřitele poskytnout konkrétní informace se týká dopadu variability úrokové sazby na RPSN. V tomto ohledu je třeba podotknout, že změny, které unijní normotvůrce provedl v této směrnici při přijetí nařízení 2016/1011, se této přílohy nikterak nedotkly. Nestanovil tedy, že u úvěrů s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty uvedené v tomto nařízení by měl ESIP obsahovat nějaké zvláštní informace o metodice této referenční hodnoty nebo o možných příčinách její změny.
- 94 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 2 odst. 2 směrnice 2014/17 nemůže vnitrostátní právo členských států obsahovat ustanovení odchylná od čl. 14 odst. 2 a části A přílohy II této směrnice, pokud jde o standard poskytování předsmulvních informací prostřednictvím ESIP.
- 95 V obecnější rovině pak zadruhé podle čl. 13 odst. 1 druhého pododstavce písm. ea) směrnice 2014/17 platí, že věřitel, který na trhu nabízí uzavření úvěrových smluv, v nichž se odkazuje na referenční hodnotu ve smyslu nařízení 2016/1011, je povinen uvést v rámci všeobecných informací, které musí trvale zpřístupnit, „názvy [dotyčných] referenčních hodnot a jejich administrátorů a možné důsledky pro spotřebitele“. Jak vyplývá z bodu 71 odůvodnění nařízení 2016/1011, jímž bylo toto ustanovení do směrnice 2014/17 vloženo, unijní normotvůrce chtěl na základě stanovení povinnosti sdělovat tyto informace zajistit, aby byly spotřebitelům poskytovány informace, které považoval za odpovídající s ohledem na jejich nerovné postavení, pokud jde o volbu referenční hodnoty, a to v důsledku nerovného vyjednávacího postavení a používání standardních smluvních podmínek.
- 96 Vzhledem k tomu, že informace, které musí být poskytnuty v souladu s tímto čl. 13 odst. 1 druhým pododstavcem písm. ea), jsou všeobecné informace o úvěrových smlouvách, které musí věřitel trvale zpřístupnit, výrazem „možné důsledky pro spotřebitele“ – které mají smlouvy, v nichž se odkazuje na referenční hodnotu – uvedeným v tomto ustanovení se nemohou rozumět informace konkrétnější než individuální předsmulvních informace popsané v bodech 92 a 93 tohoto rozsudku. Konkrétně se tímto výrazem nemůže rozumět metodika referenční hodnoty nebo referenčních hodnot používaných tímto věřitelem ve smlouvách, které nabízí, či faktory, které mohou ovlivnit jejich změnu.
- 97 Pokud jde o nařízení 2016/1011, to upravuje informační povinnosti administrátorů referenční hodnoty.
- 98 Článek 13 uvedeného nařízení v tomto ohledu stanoví těmto administrátorům obecnou povinnost transparentnosti, z níž plyne mimo jiné i to, že jsou povinni zveřejňovat a poskytovat klíčové prvky metodiky každé poskytnuté a zveřejněné referenční hodnoty nebo skupiny příbuzných referenčních hodnot.
- 99 V článku 27 uvedeného nařízení je pak v zájmu transparentnosti a ochrany spotřebitele uložena uvedeným administrátorům povinnost zveřejnit dostupným, jasným a jednoznačným způsobem u každé referenční hodnoty nebo skupiny příbuzných referenčních hodnot prohlášení, které musí mimo jiné definovat reálný stav trhu a ekonomickou realitu, které tato referenční hodnota měří, a okolnosti, za nichž by se takové měření mohlo stát nespolehlivým, a prostřednictvím technických specifikací uvádět ty části výpočtu referenční hodnoty, u kterých se může uplatňovat volné rozhodování, kritéria jeho uplatňování a postavení osob, které je mohou uplatňovat, a dále způsob, jakým může být takové volné rozhodnutí následně hodnoceno. Toto prohlášení navíc

definuje všechny klíčové pojmy související s referenční hodnotou a uvádí zdůvodnění přijetí metodiky, kritéria a postupy používané ke stanovení této hodnoty, včetně popisu vstupních údajů, stanovení priority jednotlivých druhů vstupních údajů, minimálních údajů nutných ke stanovení této hodnoty, použití modelů nebo extrapoláčních metod a jakýchkoli postupů pro vyvážení složek uvedené hodnoty, jakož i kontroly a pravidla, jimiž se řídí administrátor nebo dodavatelé při uplatňování úsudku nebo volnosti rozhodování, které slouží k zajištění konzistentnosti při uplatňování úsudku nebo volnosti rozhodování.

- 100 Jak v podstatě uvedla generální advokátka v bodě 54 svého stanoviska, zveřejnění informací, za které odpovídá administrátor referenční hodnoty, umožňuje všem zúčastněným stranám, včetně spotřebitelů, pochopit metodiku použitou pro poskytování této hodnoty.
- 101 Vše tedy nasvědčuje tomu, že pokud jde o úvěrové smlouvy týkající se nemovitostí určených k bydlení, směrnice 2014/17 a nařízení 2016/1011 se doplňují, jelikož stanoví konkrétní informační povinnosti vůči spotřebitelům, zaprvé, pokud jde o ujednání smluv o hypotečním úvěru, která stanoví pohyblivou úrokovou sazbu odkazující na referenční hodnotu podle tohoto nařízení, a zadruhé, pokud jde o takové referenční hodnoty, a tyto povinnosti jsou rozděleny mezi věřitele a administrátory těchto hodnot. V takto stanoveném rámci je na věřitelích, aby spotřebitelům poskytli údaje, které jim umožní posoudit konkrétní důsledky variability úrokové sazby na povinnosti, které jim plynou ze smlouvy, jejíž uzavření jim je nabídnuto, a seznámit se se všemi informacemi, které musí zveřejnit administrátor referenční hodnoty.
- 102 Vzhledem k tomu, že s přihlédnutím k judikatuře připomenuté v bodě 89 tohoto rozsudku je třeba v této souvislosti vzít do úvahy všechna ustanovení unijního práva, která vymezují povinnosti v oblasti informování spotřebitelů a mohou se v projednávané věci použít na ujednání o pohyblivé úrokové sazbě stanovené na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, skutečnost, zda věřitel dodržel požadavek transparentnosti stanovený ve směrnici 93/13 v případě uzavření smlouvy o hypotečním úvěru, která obsahuje takové ujednání, musí být v případě, že je toto ujednání – stejně jako ve věci v původním řízení – obsaženo ve smlouvě o úvěru na nemovitost určenou k bydlení, posouzena s ohledem na povinnosti, které mu ukládá směrnice 2014/17.
- 103 Pokud v údajích poskytnutých věřitelem není obsažen toliko odkaz na veřejně dostupné informace, jaké musí zpřístupnit každý administrátor referenční hodnoty podle nařízení 2016/1011, ale tyto informace jsou v nich popsány, shrnuty nebo vysvětleny, musí být tyto údaje ve vztahu k těmto informacím správné.
- 104 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud smlouva o hypotečním úvěru na nemovitost určenou k bydlení obsahuje ujednání o pohyblivé úrokové sazbě stanovené na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, požadavek transparentnosti vyplývající z tohoto ustanovení neukládá věřiteli žádné zvláštní informační povinnosti stran metodiky této hodnoty. Pokud věřitel splnil všechny informační povinnosti, které mu ve vztahu k takovému ujednání ukládá směrnice 2014/17, a v případě poskytnutí doplňujících informací neuvedl údaje, které by zmíněnou hodnotu zkreslovaly, tyto skutečnosti mohou prokázat, že tento věřitel ve vztahu k uvedenému ujednání splnil požadavek transparentnosti.

Ke třetí otázce

- 105 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 vykládán v tom smyslu, že pokud ujednání smlouvy o hypotečním úvěru počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, skutečnost, že spotřebitel nebyl informován o některých zvláštnostech smluvní referenční hodnoty, a to zejména o tom, že metodika této hodnoty počítá s použitím vstupních údajů, které nemusí nutně odpovídat skutečným obchodům, a věřitel je jednou z bank, které dodávají vstupní údaje pro stanovení této hodnoty, a samotné tyto zvláštnosti nemohou způsobit, že toto ujednání má zneužívající povahu.
- 106 V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalobce v původním řízení zpochybňuje objektivitu referenční hodnoty WIBOR 6M, a to z toho důvodu, že postupné výše této hodnoty se určují na základě vstupních údajů, které z převážné části nevycházejí ze skutečně provedených obchodů na polském mezibankovním trhu, ale z cenových nabídek předložených na tomto trhu, což dodavatelům vstupních údajů pro tuto hodnotu údajně poskytuje volnost rozhodování.
- 107 Skutečnost, že společnost PKO je jednou z bank dodávajících vstupní údaje pro referenční hodnotu WIBOR 6M a poskytuje jejímu administrátorovi vstupní údaje, které tento administrátor používá pro určení jejích postupných výší, jí s ohledem na výše uvedený prvek metodiky této hodnoty údajně umožňuje ovlivňovat vývoj uvedené hodnoty. Když ji společnost PKO používá ke stanovení pohyblivé úrokové sazby u smlouvy, jejíž je sama smluvní stranou, získává tímto způsobem podle žalobce možnost ovlivnit výši závazku dlužníka, a zvýšit tak příjmy, které jí z této smlouvy plynou. Žalobce v původním řízení tvrdí, že za takových podmínek je nucen nést veškeré riziko spojené s variabilitou úrokové sazby, zatímco věřitel získává „skrytou marži“.
- 108 Úvodem je třeba podotknout, že z judikatury připomenuté v bodě 81 tohoto rozsudku vyplývá, že předpokladem odpovědi na třetí otázku týkající se posouzení případné zneužívající povahy takového ujednání, jako je sporné ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení, je to, že z předchozího posouzení provedeného předkládajícím soudem vyplývá, že ve vztahu k tomuto ujednání nebyl dodržen požadavek transparentnosti stanovený v čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13.
- 109 V této souvislosti je třeba zdůraznit, že i když je případné nedodržení tohoto požadavku transparentnosti jednou z okolností, které je třeba zohlednit v rámci posouzení zneužívající povahy smluvního ujednání, z čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 vyplývá, že nesplnění uvedeného požadavku nemůže samo o sobě dát tomuto ujednání zneužívající povahu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 66 a citovaná judikatura].
- 110 Je tomu tak i v případě, kdy je takové nesplnění důsledkem porušení povinnosti uložené prodávajícímu nebo poskytovateli na základě jiných unijních právních předpisů, než je směrnice 93/13, jak by tomu mohlo být i za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, tedy v případě informačních povinností uložených věřiteli ve směrnici 2014/17.
- 111 Po tomto upřesnění je třeba připomenout, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví, že smluvní ujednání, které nebylo individuálně sjednáno, je považováno za zneužívající, jestliže v rozporu s požadavkem poctivosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

- 112 V rámci posouzení, které musí provést vnitrostátní soud na základě tohoto ustanovení, přísluší tomuto soudu, aby s ohledem na všechny okolnosti věci nejprve posoudil možné nedodržení požadavku poctivosti a poté existenci případné významné nerovnováhy v neprospěch spotřebitele ve smyslu uvedeného ustanovení [rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 63 a citovaná judikatura].
- 113 Pokud jde o otázku, za jakých okolností je způsobena taková nerovnováha „v rozporu s požadavkem poctivosti“, musí vnitrostátní soud s ohledem na šestnáctý bod odůvodnění směrnice 93/13 ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s takovým ujednáním souhlasil v rámci individuálního vyjednávání [rozsudky ze dne 14. března 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 69, a ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 64 a citovaná judikatura].
- 114 Za účelem určení, zda ujednání způsobuje „významnou nerovnováhu“ v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele, je pak třeba zohlednit především vnitrostátní právní úpravu, která se použije pro případ, že si smluvní strany samy daný aspekt neupravily, a přitom zhodnotit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle této právní úpravy [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 65 a citovaná judikatura].
- 115 V návaznosti na tuto judikaturu je třeba konstatovat, že pokud je u určitého typu smluv nějaký smluvní aspekt upraven v určitém právním rámci vyčerpávajícím způsobem, spotřebitel se v souvislosti s tímto aspektem v zásadě nemůže dostat do nevýhodného postavení, je-li tento aspekt ve smlouvě vymezen v souladu s požadavky takového právního rámce. Analogicky s *ratio legis* čl. 1 odst. 2 směrnice 93/13 je totiž legitimní předpokládat, že v tomto právním rámci nastolil zákonodárce v souvislosti s uvedeným aspektem rovnováhu mezi všemi právy a povinnostmi stran smlouvy tohoto typu.
- 116 Z bodu 74 tohoto rozsudku kromě toho vyplývá, že je irelevantní, zda je takový právní rámec vymezen prostřednictvím vnitrostátních předpisů nebo prostřednictvím nařízení přijatého unijním normotvůrcem.
- 117 V projednávané věci je zneužívající povaha sporného ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení, které se týká pohyblivé úrokové sazby, namítána proto, že vstupní údaje sloužící k určení postupných výší smluvní referenční hodnoty spočívají především v cenových nabídkách předložených na dotčeném mezibankovním trhu, avšak neodpovídají skutečným obchodům, a dále proto, že tyto údaje poskytuje administrátorovi této hodnoty skupina bank, které samy mohou uvedenou hodnotu používat ve smlouvách, které uzavírají se spotřebiteli.
- 118 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle článku 2 nařízení 2016/1011 se toto nařízení vztahuje jak na poskytování referenčních hodnot jejich administrátory, tak na dodávání vstupních údajů, které slouží jako základ pro tyto hodnoty, jejich dodavateli a používání takových hodnot.
- 119 Co se zaprvé týče poskytování referenčních hodnot, článek 27 nařízení 2016/1011 stanoví, že administrátor takové hodnoty je povinen uveřejnit prohlášení, v němž jsou uvedeny její klíčové vlastnosti, jak bylo připomenuto v bodě 99 tohoto rozsudku.

- 120 V člancích 12 a 13 nařízení 2016/1011 jsou kromě toho stanoveny požadavky týkající se struktury a transparentnosti metodiky, na jejímž základě musí být možné určit referenční hodnotu přesně a spolehlivě.
- 121 V člancích 4 až 7 nařízení 2016/1011 jsou pak upraveny konkrétní požadavky na správu a řízení a požadavky týkající se střetů zájmů, požadavky na dozor nad všemi aspekty poskytování referenčních hodnot a požadavky na kontrolu dodržování tohoto nařízení a dodržování metodiky.
- 122 Co se zadruhé týče dodávání vstupních údajů, kromě ustanovení článku 27 nařízení 2016/1011, která se týkají pravidel volného rozhodování ze strany dodavatelů a postupů pro řešení chyb v těchto údajích, jež jsou uvedeny v bodě 119 tohoto rozsudku, obsahuje toto nařízení v článku 11 požadavky týkající se reprezentativnosti, integrity, přesnosti, kontroly a ověřování těchto údajů a v článku 14 stanoví povinnost administrátorů zavést účinné kontroly týkající se zejména integrity vstupních údajů a jednání dodavatelů, aby bylo možné zjistit a oznámit příslušnému vnitrostátnímu orgánu případné manipulace nebo pokusy o manipulace.
- 123 Podle článku 15 nařízení 2016/1011 kromě toho platí, že administrátor referenční hodnoty musí pod dohledem příslušného vnitrostátního orgánu vypracovat kodex chování, který je pro dodavatele závazný, a musí se ujistit o tom, že jej dodavatelé soustavně dodržují. Tento kodex chování obsahuje mimo jiné i požadavky nezbytné pro dodržování článků 11 a 14 tohoto nařízení, úplnost vstupních údajů a kontroly, které musí zavést každý dodavatel při dodávání vstupních údajů, zejména pokud jde o postupy pro uplatňování volnosti rozhodování při dodávání těchto údajů a řešení střetů zájmů. Článek 16 uvedeného nařízení nadto dohlíženým dodavatelům ve smyslu čl. 3 odst. 1 bodu 10 tohoto nařízení ukládá přísnější požadavky týkající se střetu zájmů, volnosti rozhodování, věrohodnosti, přesnosti a spolehlivosti vstupních údajů, jakož i kontrol.
- 124 Je třeba rovněž zdůraznit, že dodržování všech požadavků uvedených v bodech 119 až 123 tohoto rozsudku se zajišťuje systémem *a priori* kontrol a dohledu, jejichž provádění je svěřeno zejména příslušným vnitrostátním orgánům, které mají k plnění svých úkolů rozsáhlé pravomoci uvedené v článku 41 nařízení 2016/1011, jež jsou podle jeho článku 42 doplněny pravomocí ukládat správní sankce za porušení mimo jiné i článků uvedených v těchto bodech tohoto rozsudku či za neochotu spolupracovat nebo podrobit se šetření, kontrole nebo žádosti těchto orgánů.
- 125 Zúčastněné strany nadto mohou využít mechanismu stížností, který je stanoven a upraven v článku 9 nařízení 2016/1011, a zpochybnit tak mimo jiné i to, zda je stanovení referenční hodnoty reprezentativní pro určení tržní hodnoty.
- 126 A co se nakonec zatřetí týče používání referenčních hodnot, článek 29 nařízení 2016/1011 výslovně opravňuje dohlížené osoby ve smyslu čl. 3 odst. 1 bodu 17 tohoto nařízení – přičemž nevylučuje dohlížené dodavatele ve smyslu bodu 10 tohoto čl. 3 odst. 1 – aby v Unii používaly referenční hodnotu poskytovanou administrátorem nacházejícím se v Unii, jenž je uveden v registru vedeném orgánem ESMA. S ohledem na povahu referenční hodnoty týkající se úrokových sazeb, která je definována v bodě 22 uvedeného čl. 3 odst. 1, kromě toho taková hodnota musí být stanovena na základě údajů poskytnutých bankami, které je vzhledem k povaze své činnosti mají samy používat.
- 127 S ohledem na pravidla stanovená pro administrátory referenčních hodnot, pokud jde o spolehlivost těchto hodnot, a pravidla stanovená pro tyto administrátory a dodavatele ve snaze zajistit integritu vstupních údajů a obecněji spolehlivost měření ekonomické reality, která má být

takovou hodnotou měřena pod dohledem příslušných vnitrostátních orgánů, nelze mít za to, že jedna z bank dodávajících vstupní údaje pro referenční hodnotu může mít sama o sobě rozhodující vliv na výši referenční hodnoty týkající se úrokových sazeb, zejména pokud se tato hodnota týká vnitrostátního trhu.

- 128 Nařízení 2016/1011 tedy podle všeho obsahuje soubor ustanovení, která podrobně upravují poskytování referenčních hodnot, dodávání vstupních údajů sloužících ke stanovení těchto hodnot, zejména pokud jde o povahu těchto údajů a jejich spolehlivost, a používání uvedených hodnot. Z preambule tohoto nařízení a jeho několika ustanovení – zejména bodů 1, 5, 6, 8, 17, 22 a 71 jeho odůvodnění, jeho článků 1, 9 a 13 a ustanovení jeho hlavy IV – kromě toho vyplývá, že cílem unijního normotvůrce bylo zajistit rovnováhu mezi obecným zájmem spojeným s potřebou mít takové hodnoty k dispozici, a to zejména při uzavírání takových finančních smluv, jako jsou smlouvy o hypotečním úvěru, a zájmem spotřebitelů mít záruky integrity a transparentnosti těchto hodnot, zejména s ohledem na rizika střetu zájmů a manipulace, která by mohla ovlivnit jejich poskytování.
- 129 Je-li tudíž ve smlouvě o hypotečním úvěru použita referenční hodnota, u které lze mít v okamžiku uzavření této smlouvy za to, že je v souladu s požadavky právního rámce stanoveného nařízením 2016/1011, zejména pokud jde o její metodiku, a to s ohledem na kontrolu stanovenou v tomto nařízení, tato skutečnost v zásadě nemůže sama o sobě způsobovat významnou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch spotřebitele, a to bez ohledu na skutečnost, že věřitel je jednou z bank, které dodávají vstupní údaje používané administrátorem této hodnoty ke stanovení jejich postupných výší.
- 130 Za takových podmínek tudíž tento věřitel není povinen – a to kromě informačních povinností, které má na základě směrnice 2014/17 – informovat dlužníka o tom, že v souladu s metodikou smluvní referenční hodnoty může být tato hodnota stanovena na základě vstupních údajů, které neodpovídají skutečným obchodům, nýbrž cenovým nabídkám předloženým na dotčeném trhu, nebo že uvedený věřitel je jednou z bank, které dodávají vstupní údaje pro stanovení této hodnoty.
- 131 Co se týče posouzení sporného ujednání smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení jako celku, je kromě toho třeba připomenout, že při posuzování případné zneužívající povahy ujednání o výpočtu úroků ze smlouvy o úvěru, je zejména relevantní srovnat způsob výpočtu sazby běžných úroků stanovený tímto ujednáním a skutečnou výši této sazby, která z něj vyplývá, s běžně používanými způsoby výpočtu a zákonnou úrokovou sazbou, jakož i úrokovými sazbami používanými na trhu v okamžiku uzavření dotčené úvěrové smlouvy pro úvěr ve výši a s dobou trvání obdobnými těm, které vyplývají z této smlouvy o úvěru [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. července 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiální index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 65 a citovaná judikatura].
- 132 Úvahy předkládajícího soudu – týkající se povahy a výše úrokových sazeb, které byly v obecné rovině zjištěny na trhu hypotečních úvěrů v Polsku, jakož i výše referenční hodnoty WIBOR 6M s ohledem na výši jiných podobných hodnot v době uzavření smlouvy o úvěru dotčené ve věci v původním řízení – jsou tedy v projednávané věci při posuzování sporného ujednání této smlouvy o úvěru jako celku s ohledem na čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 relevantní.
- 133 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud ujednání smlouvy o hypotečním úvěru počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, skutečnost, že spotřebitel nebyl informován o některých zvláštnostech

smluvní referenční hodnoty, a to zejména o tom, že metodika této hodnoty počítá s použitím vstupních údajů, které nemusí nutně odpovídat skutečným obchodům, a věřitel je jednou z bank, které dodávají vstupní údaje pro stanovení této hodnoty, a samotné tyto zvláštnosti nemohou způsobit, že toto ujednání má zneužívající povahu, pokud lze mít za to, že uvedená hodnota byla v okamžiku uzavření této smlouvy v souladu s tímto nařízením.

Ke čtvrté otázce

- 134 Předkládající soud v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce uvedl, že nemá v úmyslu přezkoumávat závěr příslušného vnitrostátního orgánu, podle něhož je referenční hodnota WIBOR v souladu s nařízením 2016/1011. S ohledem na odpověď na třetí otázku není za těchto podmínek namístě na čtvrtou otázku odpovídat.

K nákladům řízení

- 135 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 1 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách

musí být vykládán v tom smyslu, že

se v něm uvedená výjimka nevztahuje na ujednání smlouvy o hypotečním úvěru, které počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1011 ze dne 8. června 2016 o indexech, které jsou používány jako referenční hodnoty ve finančních nástrojích a finančních smlouvách nebo k měření výkonnosti investičních fondů, a o změně směrnic 2008/48/ES a 2014/17/EU a nařízení (EU) č. 596/2014, a pevné marže, pokud právní nebo správní předpisy vztahující se na takové ujednání upravují toliko obecný rámec pro stanovení úrokové sazby k takovým smlouvám, přičemž prodávajícímu nebo poskytovateli ponechávají možnost určit smluvní referenční hodnotu nebo pevnou marži, o níž lze tuto hodnotu navýšit.

- 2) Článek 4 odst. 2 směrnice 93/13

musí být vykládán v tom smyslu, že

pokud smlouva o hypotečním úvěru na nemovitost určenou k bydlení obsahuje ujednání o pohyblivé úrokové sazbě stanovené na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, požadavek transparentnosti vyplývající z tohoto ustanovení neukládá věřiteli žádné zvláštní informační povinnosti stran metodiky této hodnoty. Pokud věřitel splnil všechny informační povinnosti, které mu ve vztahu k takovému ujednání ukládá směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně

směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010, ve znění nařízení 2016/1011, a v případě poskytnutí doplňujících informací neuvedl údaje, které by zmíněnou hodnotu zkreslovaly, tyto skutečnosti mohou prokázat, že tento věřitel ve vztahu k uvedenému ujednání splnil požadavek transparentnosti.

3) Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13

musí být vykládán v tom smyslu, že

pokud ujednání smlouvy o hypotečním úvěru počítá s pohyblivou úrokovou sazbou stanovenou na základě referenční hodnoty ve smyslu nařízení 2016/1011, skutečnost, že spotřebitel nebyl informován o některých zvláštnostech smluvní referenční hodnoty, a to zejména o tom, že metodika této hodnoty počítá s použitím vstupních údajů, které nemusí nutně odpovídat skutečným obchodům, a věřitel je jednou z bank, které dodávají vstupní údaje pro stanovení této hodnoty, a samotné tyto zvláštnosti nemohou způsobit, že toto ujednání má zneužívající povahu, pokud lze mít za to, že uvedená hodnota byla v okamžiku uzavření této smlouvy v souladu s tímto nařízením.

Podpisy